EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 18.9.2026.
COM(2026) 493 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Regulas (ES, *Euratom*) Nr. 883/2013 par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), novērtējumu

{SWD(2026) 280 final}

1. Ievads

Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) izveidoja 1999. gadā. Pēdējos 27 gados cīņā pret krāpšanu tiesiskā un institucionālā situācija ES ir būtiski mainījusies. Tomēr Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 325. pantā izklāstītie galvenie mērķi joprojām ir tikpat svarīgi, proti, veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai apkarotu krāpšanu un jebkādas citas nelikumīgas darbības, kas ietekmē ES finanšu intereses.

Šajā ziņā *OLAF* kā funkcionāli neatkarīgam birojam ar īpašām administratīvās izmeklēšanas pilnvarām ir būtiska nozīme budžeta vidē, kas kļūst arvien sarežģītāka. *OLAF* arī palīdz nodrošināt visaugstāko ētikas un integritātes standartu ievērošanu ES iestādēs un struktūrās. Tādējādi *OLAF* joprojām ir viens no galvenajiem dalībniekiem krāpšanas apkarošanas politikas formulēšanā un īstenošanā, krāpšanas novēršanā un atklāšanā, kā arī administratīvās izmeklēšanas veikšanā, lai apkarotu krāpšanu, korupciju un jebkādas citas nelikumīgas darbības, kas ietekmē ES finanšu intereses. Turklāt *OLAF* palielina iestāžu pārskatatbildību un sabiedrības uzticēšanos demokrātijai un Eiropas projektam.

Kopš Regulas (ES, *Euratom*) Nr. 883/2013[1] (*OLAF* regula) pēdējā novērtējuma 2017. gadā un pēdējās pārskatīšanas 2020. gadā[2] ir notikušas vairākas būtiskas izmaiņas. Ar Regulu (ES) 2017/1939[3] (*EPPO* regula) tika izveidota Eiropas Prokuratūra (*EPPO*), kas pilnā mērā sāka darboties 2021. gada jūnijā. Kā ciešākas sadarbības veids, kurā pašlaik izvērtēšanas periodā piedalās 24 dalībvalstis[4], *EPPO* izveide ir ieviesusi jaunu ES līdzekļu aizsardzības līmeni. *EPPO* veic krimināllizmeklēšanu un krimināltvajāšanu ES līmenī pret tādu noziedzīgu nodarījumu izdarītājiem un līdzdalībniekiem, kas vērsti pret ES finanšu interesēm. Pieņemot Direktīvu (ES) 2017/1371[5] (FIA direktīva), ir izveidots pastiprināts tiesiskais regulējums, kas rada jaunu sinerģiju starp krimināllizmeklēšanu (*EPPO* kompetencē) un administratīvo izmeklēšanu (*OLAF* kompetencē).

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, *Euratom*) Nr. 883/2013 (2013. gada 11. septembris) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) (OV L 248, 18.9.2013., 1. lpp.).

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, *Euratom*) 2020/2223 (2020. gada 23. decembris), ar kuru groza Regulu (ES, *Euratom*) Nr. 883/2013 attiecībā uz sadarbību ar Eiropas Prokuratūru un Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai izmeklēšanas efektivitāti (OV L 437, 28.12.2020., 49. lpp.).

[3] Padomes Regula (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (*EPPO*) izveidei (OV L 283, 31.10.2017., 1. lpp.).

[4] 2026. gada 10. jūnijā *EPPO* piedalījās 24 dalībvalstis, t. i., visas dalībvalstis, izņemot Dāniju, Īriju un Ungāriju. Ungārija 2026. gada 29. maijā paziņoja Komisijai par savu nodomu pievienoties *EPPO*. Komisija 2026. gada 10. jūlijā pieņēma lēmumu, ar ko apstiprina Ungārijas dalību *EPPO*. Ar šā lēmuma stāšanos spēkā *EPPO* regula vairs nebūs akts, kas pieņemts ciešākas sadarbības ietvaros, un automātiski kļūs par parastu Savienības tiesību aktu.

[5] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (OV L 198, 28.7.2017., 29. lpp.).

OLAF kopā ar *EPPO* ir svarīgs elements ES krāpšanas apkarošanas arhitektūrā (KAA), kas laika gaitā ir attīstījusies ar politikas, struktūru un mehānismu kopumu. Šie politikas virzieni, struktūras un mehānismi, kas veido KAA, ietver arī: (i) Eiropas Savienības Aģentūru tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (*Eurojust*); (ii) Eiropas Savienības Aģentūru tiesībaizsardzības sadarbībai (Eiropols); (iii) Iestādi nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanai un iv) jaunus un gaidāmus dalībniekus, piemēram, Eiropas Savienības Muitas dienestu. Ar 2025. gada jūlija Balto grāmatu[6] Komisija sāka pārdomas par to, kā var stiprināt un modernizēt ES KAA, lai nodrošinātu labāku ES finanšu interešu aizsardzību.

OLAF regulas izvērtējuma ziņojums tiks izmantots notiekošajā KAA pārskatīšanas procesā, kam var pievienot tiesību aktu priekšlikumus. Ņemot vērā iepriekš minēto, šajā ziņojumā un tam pievienotajā dienestu darba dokumentā ir izklāstīti *OLAF* regulas piemērošanas un ietekmes novērtējuma rezultāti, jo īpaši attiecībā uz *OLAF* un *EPPO* sadarbības efektivitāti un lietderību, kā noteikts *OLAF* regulas 19. panta 1. punktā.

Šim ziņojumam ir pievienots arī *OLAF* Uzraudzības komitejas atzinums par *OLAF* regulas[7] piemērošanu un ietekmi saskaņā ar *OLAF* regulas 19. panta 1. punktu. Komisijas novērtējums un Uzraudzības komitejas atzinums ir atsevišķi dokumenti, kas tika sagatavoti paralēli. Ņemot vērā to, ka novērtējums attiecas uz procesuālajām garantijām un pamattiesībām, pēc *OLAF* ģenerāldirektora pieprasījuma atzinumu[8] sniedza arī Procesuālo garantiju pārzine.

2. Regulas (ES, *Euratom*) Nr. 883/2013 novērtējums

Novērtējumā lielākā uzmanība ir pievērsta **četriem galvenajiem kritērijiem**: efektivitāte, lietderīgums, saskanība un piemērotība. Saskaņā ar LESD 317. un 325. pantu *OLAF* aizsargā ES finanšu intereses gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā, veicot ES līmenī

[6] Baltā grāmata krāpšanas apkarošanas arhitektūras pārskatīšanai, COM/2025/546 final, 16.7.2025., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:52025DC0546

[7] *OLAF* Uzraudzības komitejas atzinums Nr. 1/2026, kas pievienots Komisijas novērtējuma ziņojumam par *OLAF* regulas piemērošanu un ietekmi, 2026. gada 21. janvāris, https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/6eac8feb-2c29-44e8-b0e1-1d19b747fc6d_en?filename=Opinion%201_2026-ARES.pdf.

[8] Procesuālo garantiju kontrolieris, Atzinums par Regulas Nr. 883/2013 izvērtēšanu un piemērošanu, 2026. gada 27. februāris, https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/3c7a4446-920f-4cdb-92a3-f465e766a30e_en?filename=Annex%20-%20CTR%20Opinion%20on%20evaluation.pdf.

konkrētus uzdevumus, kurus nevar veikt valsts līmenī vai citi ES dalībnieki. Tas apliecina ES pievienoto vērtību.

Viens izvērtēšanas aspekts ir vērsts uz to, cik efektīva un lietderīga ir sadarbība ar *EPPO*[9], kā arī uz to, vai *OLAF* regula joprojām atbilst paredzētajam mērķim, jo īpaši pēc grozījumiem, kas ieviesti ar Regulu (ES, *Euratom*) 2020/2223. Konkrētāk, tajā ir novērtēti šādi aspekti: i) *OLAF* izmeklēšanas sistēmas un rīku efektivitāte un lietderība; ii) *OLAF* neatkarības aizsardzības pasākumi un iii) to personu pamattiesību un procesuālo garantiju aizsardzība, uz kurām attiecas izmeklēšana. Tajā aplūkota arī šīs regulas piemērotība un saskanība mainīgajā krāpšanas apkarošanas vidē.

Novērtējums attiecas uz laikposmu no 2021. gada janvāra līdz 2024. gada decembrim. Attiecīgā gadījumā novērtējumā izmantoti arī iepriekšējā novērtējuma rezultāti un 2017.–2020. gada dati. Lai atspoguļotu tendences laika gaitā, izmantoti arī 2025. gada janvāra dati, ja tie ir pieejami un atbilst pētījuma vajadzībām. Šim ziņojumam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā ir sīki izklāstīta izmantotā metodika un novērtējumā izdarītie konstatējumi. Tā pamatā ir atbalsta pētījums, ko veicis ārējs darbuzņēmējs[10].

3. Galvenie novērtējumā izdarītie konstatējumi

Novērtējums liecina, ka *OLAF* regulas satvars un konkrētie mērķi sniedz būtisku ieguldījumu nolūkā sasniegt vispārējo mērķi aizsargāt ES finanšu intereses.

Kopumā *OLAF* regula dod iespēju *OLAF* sekmīgi īstenot savas pilnvaras, kā paredzēts. Grozījumi, kas ieviesti 2020. gadā, vēl vairāk palielina *OLAF* izmeklēšanas funkcijas efektivitāti. Laikposmā no 2021. līdz 2024. gadam *OLAF* saglabāja nemainīgu izmeklēšanas līmeni, tādējādi uzsverot tā darbības pastāvīgo efektivitāti un lietderību. To pierāda *OLAF* izmeklēšanas gadījumi un to pēcpārbaude, kas liecina, ka administratīvo ieteikumu izpildes līmenis ir 82 %, bet disciplināro ieteikumu – 68 %. Attiecībā uz finanšu ieteikumiem, kas izdoti un pabeigti laikposmā no 2016. līdz 2025. gadam, kopējais aizsardzības līmenis (atgūtās un novērstās summas) ir 97 % no kopējās aizsardzībai noteiktās summas. Ja ir iekļauti dati par to lietu pēcpārbaudi, kas notiek pašlaik, aizsardzības līmenis attiecīgajā periodā ir 89 % no aizsardzībai noteiktajām summām (vai 74 % no visām ieteiktajām summām). Novērtējuma periodā īstenotie *OLAF* finanšu

[9] Kā noteikts *OLAF* regulas 19. panta 1. punktā.

[10] Pētījums, kurš papildina novērtējumu par to, kā tiek piemērota Regula (ES, *Euratom*) Nr. 883/2013 par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), un kuru sagatavojis konsorcijs *Spark Legal and Policy Consulting* vadībā, 2026. gada janvāris (“pētījums”).

ieteikumi novērsa 800 miljonu EUR nepamatotu iztērēšanu. Finanšu ieteikumu pēcpārbaudes konkrētās iezīmes ir sīkāk izklāstītas nākamās iedaļas g) punktā.

Attiecībā uz *OLAF* sadarbību ar *EPPO* un citiem krāpšanas apkarošanas dalībniekiem novērtējums liecina, ka joprojām ir spēkā integrēta kriminālizmeklēšanas un administratīvās izmeklēšanas politika. *OLAF* un *EPPO* attiecīgās pilnvaras ir skaidri noteiktas, un sadarbības regulējums ļauj darboties koordinēti. *OLAF* regulas novērtējumā ir apzinātas jomas, kurās varētu vēl vairāk uzlabot *OLAF* un *EPPO* praktisko sadarbību, kā analizēts nākamās iedaļas a) punktā. Novērtējums arī liecina, ka *OLAF* regula nodrošina efektīvu, lietderīgu un saskaņotu tiesisko regulējumu *OLAF* sadarbībai ar dažādiem citiem krāpšanas apkarošanas jomas dalībniekiem.

Attiecībā uz personu, uz kurām attiecas *OLAF* izmeklēšana, un citu personu, kas iesaistītas *OLAF* izmeklēšanā, pamattiesību un procesuālo garantiju aizsardzību *OLAF* regula nodrošina efektīvu regulējumu, kas atbilst *OLAF* izmeklēšanas administratīvajam raksturam un *OLAF* izmeklēšanas pilnvarām. Šajā ziņā ir atzīts, ka būtisks pozitīvs solis ir Procesuālo garantiju pārziņa struktūras izveide saskaņā ar *OLAF* regulas 9.a pantu.

Tomēr, ņemot vērā tiesiskā regulējuma sarežģītību un krāpšanas apkarošanas vides nepastāvīgumu, novērtējumā ir uzsvērtas vairākas jomas, kurās joprojām ir iespējami uzlabojumi, jo īpaši attiecībā uz regulas efektīvu un lietderīgu piemērošanu un izmeklēšanas veikšanu, sadarbību ar *EPPO* un pasākumiem, ko var veikt ES finanšu interešu aizsardzībai kopumā.

a. *OLAF* un *EPPO* sadarbība

Novērtējums liecina, ka *OLAF* un *EPPO* pilnvaras ir skaidri noteiktas un nepārklājas. Šajā ziņā svarīga iezīme ir skaidri nodalīti uzdevumi attiecībā uz administratīvo izmeklēšanu un kriminālizmeklēšanu. Šo secinājumu savā 2025. gada decembra īpašajā ziņojumā izdarīja arī Eiropas Revīzijas palāta (ERP)[11]. Abi izmeklēšanas veidi ir būtiski un, viens otru papildinot, palīdz pilnībā aizsargāt ES finanšu intereses un novērst vai ierobežot kaitējumu[12].

Pēc administratīvās izmeklēšanas *OLAF* var ieteikt ES iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām (ISBA) vai dalībvalstu iestādēm: i) veikt atbilstošus administratīvus pasākumus, lai atgūtu nepamatoti iztērētos līdzekļus vai novērstu to zaudēšanu; ii) novērst trūkumus administratīvās kontroles sistēmās; iii) veikt disciplinārus pasākumus; vai iv) gadījumos, ja dalībvalsts nav *EPPO* dalībniece, ierosināt tiesvedību.

[11] Eiropas Revīzijas palātas Īpašais ziņojums 26/2025 "ES struktūras cīņā pret krāpšanu – pilnvaras ir skaidras, taču informācijas apmaiņa un Komisijas uzraudzība joprojām ir nepietiekama", 2025., 28. punkts, https://www.eca.europa.eu/lv/publications?ref=sr-2025-26.

[12] Baltā grāmata krāpšanas apkarošanas arhitektūras pārskatīšanai, 11. lpp.

Papildus izmeklēšanas darbībām *OLAF* formulē ES līmeņa krāpšanas apkarošanas politiku Komisijai un palīdz dalībvalstīm izstrādāt savu krāpšanas apkarošanas politiku.

Gadu gaitā ir izveidota operatīvā koordinācija starp *EPPO* un *OLAF*, un to sadarbība, kas ir attīstījusies, ir izrādījusies efektīva un produktīva. Izvērtējums liecina, ka ES finanšu interešu efektīva aizsardzība gan izdevumu, gan ieņēmumu jomā būtiski uzlabojās gadījumos, kad *OLAF* un *EPPO* strādāja koordinēti, rīkojoties saskaņā ar savām attiecīgajām pilnvarām. Vairākās izvērtētajās lietās *OLAF* un *EPPO* patiešām viens otru papildināja, nedublējot centienus un netraucējot vai nekavējot cits cita darbības.

Tomēr izvērtējums arī liecina, ka pašreizējo tiesisko regulējumu varētu vēl vairāk uzlabot, lai risinātu pašreizējās problēmas saistībā ar efektīvu un lietderīgu sadarbību starp *OLAF* un *EPPO*. Novērtējums, ko papildina Uzraudzības komitejas atzinums[13] un Eiropas Revīzijas palātas konstatējumi[14], liecina, ka regulatīvie ierobežojumi gadījumos, kad vienlaikus tiek veikta *EPPO* izmeklēšana, samazina *OLAF* spēju novērst ES līdzekļu zaudēšanu vai ātri atgūt zaudētos ES līdzekļus, izmantojot administratīvus līdzekļus, un tādējādi efektīvi aizsargāt ES finanšu intereses. Izvērtējuma konstatējumi liecina, ka ir iespējami turpmāki uzlabojumi, lai nodrošinātu, ka gan administratīvā izmeklēšana, gan krimināllizmeklēšana tiek koordinētas un pilnībā tiek izmantots *OLAF* potenciāls saskaņā ar tā unikālajām un neaizstājamajām pilnvarām[15]. Novērtējums liecina, ka efektīvs veids, kā visaptveroši aizsargāt ES finanšu intereses, var būt *OLAF* darbs, kas papildinātu *EPPO* krimināllizmeklēšanu, jo īpaši situācijās, kad kriminālprocess, iespējams, nebūtu labākais risinājums piesardzības pasākumu īstenošanai un ātrai finanšu atgūšanas nodrošināšanai[16]. Papildus tā kaitējuma atgūšanai, kas konstatēts pēc kriminālprocesa, administratīvā izmeklēšana var palīdzēt atgūt vēl vairāk līdzekļu krāpšanas un citu pārkāpumu gadījumos.

Ja *OLAF* veic administratīvu izmeklēšanu, kamēr *EPPO* krimināllizmeklēšana vēl nav pabeigta, galvenais mērķis ir aizsargāt ES finanšu intereses, neapdraudot attiecīgo izmeklēšanu, izmantojot ciešu koordināciju un sadarbību.

Novērtējums liecina, ka *OLAF* kā administratīvās izmeklēšanas struktūra var sniegt svarīgas speciālās zināšanas un tā atbalsts ir izrādījies vērtīgs *EPPO* veiktajā krimināllizmeklēšanā. Novērtējumā konstatēts, ka pievienotā vērtība ir *OLAF* spējā sniegt *EPPO* šīs speciālās zināšanas pēc *EPPO* pieprasījuma, īstenojot savas autonomās administratīvās pilnvaras.

---

[13] *OLAF* Uzraudzības komitejas Atzinums Nr. 1/2026, 154. punkts un nākamie punkti.
[14] Eiropas Revīzijas palātas Īpašais ziņojums 26/2025, 12. punkts.
[15] *OLAF* Uzraudzības komitejas atzinuma Nr. 1/2026 155. punktā tas ir minēts kā "*OLAF* unikālo un neaizstājamo pilnvaru pilnīga izmantošana".
[16] Sk. ārējā pētījuma ziņojumu, 60. lpp.

Savlaicīga un elastīga informācijas apmaiņa starp *OLAF* un *EPPO* – gan par notiekošu, gan izbeigtu izmeklēšanu, citastarp izmantojot rezultatīvo/nerezultatīvo meklējumu pieprasījumus, informācijas pieprasījumus, regulāru operatīvās informācijas apmaiņu vai cita veida saziņu, – ir būtiska to attiecīgo pilnvaru īstenošanai. Novērtējums liecina, ka joprojām ir iespējams uzlabot divvirzienu informācijas plūsmu starp *OLAF* un *EPPO*, lai ES finanšu interešu divējādo – administratīvo un krimināltiesisko – aizsardzību padarītu stabilu un efektīvu. Šajā saistībā novērtējumā uzsvērts, ka attiecīgo lietu pārvaldības sistēmu sadarbspēja, izmantojot tehnisko struktūru, kas ļauj ātri un, iespējams, automatizēti apmainīties ar informāciju (vienlaikus ņemot vērā drošības un pamattiesību garantijas, citastarp procesuālās garantijas un datu aizsardzības prasības), ir būtiska, lai nodrošinātu pilnībā efektīvu *OLAF* un *EPPO* sadarbību. Nesenajā ERP īpašajā ziņojumā arī minēts, ka ierobežota informācijas apmaiņa starp *EPPO* un *OLAF* samazina ES budžeta aizsardzības nolūkā īstenoto papildu administratīvo pasākumu tvērumu[17].

Novērtējumā konstatēts, ka pašreizējais tiesiskais regulējums neļauj pilnībā izmantot *EPPO* pieejamo informāciju, saistībā ar kuru *OLAF* dažos gadījumos varētu ātri rīkoties, lai veiktu piesardzības pasākumus un atgūtu finanšu līdzekļus[18]. Šajā kontekstā netiek pilnībā izmantots potenciāls izdot administratīvus pasākumus, lai aizsargātu ES finanšu intereses, kamēr notiek kriminālprocess.

Atskatoties uz sadarbību starp *OLAF* un *EPPO*, ir skaidrs, ka, lai aizsargātu ES finanšu intereses, ir vajadzīga vislabākā iespējamā sadarbība un koordinācija starp abām šīm struktūrām, lai tās varētu maksimāli izmantot savas pilnvaras koordinētā veidā, cieši sadarbojoties un neietekmējot viena otras darbības. Novērtējums liecina, ka joprojām ir iespējami uzlabojumi, lai panāktu konsolidētu pieeju *OLAF* un *EPPO* sadarbībai un pilnībā izmantotu ES finanšu interešu plašas aizsardzības potenciālu.

b. *OLAF* izmeklēšanā iesaistīto personu pamattiesības un procesuālās garantijas

Novērtējumā konstatēts, ka tiesiskais regulējums, ko pašlaik piemēro *OLAF* izmeklēšanai, kopumā nodrošina, ka to personu pamattiesības un procesuālās garantijas, uz kurām attiecas izmeklēšana, tiek ievērotas. Konkrētāk, *OLAF* regulā ir ietverts īpašs to tiesību un garantiju katalogs, kas piešķirtas personām, uz kurām attiecas izmeklēšana vai kuras ir tajā iesaistītas. Šīs tiesības ir konkrētas to pamattiesību izpausmes, kas ietvertas ES Pamattiesību hartā un ES tiesību vispārējos principos, kā tie interpretēti arī ES Tiesas judikatūrā.

[17] Sk. arī Eiropas Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu 26/2025, 39.–59. punktu.
[18] Turpat, 53.–56. punkts.

Novērtējums liecina, ka *OLAF* regulas grozījumi, kas ieviesti ar jaunākajām izmaiņām tiesību aktā (Regula (ES) 2020/2223), ir uzlabojuši procesuālās garantijas personām, uz kurām attiecas *OLAF* izmeklēšana vai kuras ir tajā iesaistītas. Jauna neatkarīga Procesuālo garantiju pārziņa struktūras izveide ar uzdevumu izvērtēt attiecīgo personu iesniegtās sūdzības par procesuālajām garantijām ir sniegusi būtiskus uzlabojumus. Novērtējums liecina, ka minētajam pārzinim ir būtiska loma *OLAF* veiktās izmeklēšanas pārskatatbildības nodrošināšanā.

Tomēr novērtējums liecina arī, ka ir vairākas jomas, kurās tiesiskajā regulējumā ir dažas problēmas un kuras savā atzinumā[19] uzsvēra arī Procesuālo garantiju pārzine, piemēram: i) attiecīgo personu atšķirīgais aizsardzības līmenis iekšējā un ārējā izmeklēšanā; ii) skaidru tiesību un procesuālo garantiju trūkums *OLAF* regulā, kuras tiktu piešķirtas trauksmes cēlējiem un informatoriem *OLAF* izmeklēšanu laikā, un iii) nekonsekvence pienākumu sadalījumā starp Uzraudzības komiteju un Procesuālo garantiju pārzini vai nepietiekama pārziņa darba pārredzamība. Turklāt joprojām nav skaidra *OLAF* regulā sniegtā vispārējā atsauce uz Direktīvas (ES) 2019/1937[20] (par trauksmes cēlēju aizsardzību) piemērošanu, turklāt nav skaidri arī daži tās praktiskās piemērošanas aspekti.

c. *OLAF* pilnvaras veikt iekšēju izmeklēšanu jautājumos, kas tieši neskar ES finanšu intereses

Novērtējums apstiprina, ka *OLAF* darbs, veicot iekšēju administratīvo izmeklēšanu, ir nepieciešams, lai novērstu iespējamos pārkāpumus, kuros iesaistīti ES ISBA locekļi un darbinieki, kas saņem samaksu no ES budžeta vai iestāžu un struktūru budžeta. *OLAF* darbojas kā neatkarīga izmeklēšanas struktūra, kas nodrošina pārskatatbildību ES ISBA.

Atbilstoši savām pilnvarām *OLAF* arī palīdz nodrošināt visaugstāko ētikas un integritātes standartu ievērošanu ES ISBA, aizsargājot ES intereses pret nopietniem pārkāpumiem, ko izdarījuši ISBA darbinieki un locekļi un kas var būt par iemeslu administratīvām procedūrām vai kriminālprocesiem. Tā kā ES darbinieki un ISBA locekļi saņem samaksu no ES budžeta, šādi pārkāpumi var arī negatīvi ietekmēt budžetu, radot izdevumus, no

[19] Procesuālo garantiju pārzines Atzinums par Regulas Nr. 883/2013 novērtējumu un piemērošanu, 2026. gada 27. februāris.

[20] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV L 305, 26.11.2019., 17. lpp.).

kuriem citādi būtu bijis iespējams izvairīties, vai nepareizi izmantojot Savienības resursus[21].

Attiecībā uz ES darbinieku un ES ISBA locekļu iekšējo izmeklēšanu *OLAF* pilnvaras izmeklēt gan apgalvojumus, kas skar ES finanšu intereses, gan apgalvojumus jautājumos, kas tieši neskar ES finanšu intereses, izriet no *OLAF* regulas 1. panta 4. punkta un 4. panta, Komisijas Lēmuma 1999/352/EK[22] 2. panta un 1999. gada 25. maija Iestāžu nolīguma[23]. *OLAF* pilnvaras šādos jautājumos ir apstiprinājusi ES Tiesa[24] un uzsvērusi *OLAF* Uzraudzības komiteja[25].

Tomēr novērtējumā ir skaidri norādīts, ka ne visas ISBA konsekventi interpretē *OLAF* regulas 1. panta 4. punktu un 4. pantu par *OLAF* pilnvarām izmeklēt jautājumus, kuri tieši neietekmē ES finanšu intereses un kuros ir iesaistīti ES darbinieki un ES ISBA locekļi, piemēram, par aizskarošu izturēšanos vai cita veida ētikas pārkāpumiem. Šīs neskaidrības saasina tas, ka iestāžu iekšējā izmeklēšanas kārtība un ES ISBA pieņemtie iekšējie lēmumi ir sadrumstaloti, kā arī tas, ka ES ISBA sadarbojas dažādā mērā atkarībā no tā, kā tās interpretē *OLAF* regulu. Šķiet, ka pastāv nevēlēšanās atzīt *OLAF* pilnvaras izmeklēt apgalvojumus pret ES ISBA locekļiem jautājumos, kas tieši neskar ES finanšu intereses, arī ņemot vērā privilēģijas un imunitāti, kas šiem locekļiem piešķirta ar Līgumiem, un tas dažos gadījumos rada šķēršļus *OLAF* pilnvarām efektīvi izmeklēt apgalvojumus bez tiešas finansiālas ietekmes, kā arī neatbilstības, kad dažu ES ISBA locekļi tiek pakļauti *OLAF* iekšējai izmeklēšanai saistībā ar apgalvojumiem gan

---

[21] Sk., piem., smaga pārkāpuma sekas iestādēs, kas izraisa slimības atvaļinājumus un nepieciešamību pēc aizvietojošiem darbiniekiem uz šādiem laikposmiem: 2022. gada 30. novembra spriedums lietā *KN/Parlaments*, T-401/21, EU:T:2022:736, 47. punkts, https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/T/2021/T-0401-21-00000000RD-01-P-01/ARRET/268200-LV-1-html.

[22] Komisijas Lēmums 1999/352/EK, EOTK, *Euratom* (1999. gada 28. aprīlis), ar ko izveido Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) (OV L 136, 31.5.1999., 20. lpp.).

[23] Turpat, 15. lpp.

[24] 2019. gada 6. jūnija spriedums lietā, *Dalli / Komisija*, T-399/17, EU:T:2019:384, https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/T/2017/T-0399-17-00000000RD-01-P-01/ARRET_NP/214770-EN-1-html, kas apstiprināts ar 2021. gada 25. februāra spriedumu *Dalli / Komisija*, C-615/19 P, EU:C:2021:133, https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2019/C-0615-19-00000000PV-01-P-01/ARRET/238170-LV-1-html.

[25] Sk. Uzraudzības komitejas Atzinumus Nr. 4/2024 "*OLAF* pilnvaras veikt iekšējas izmeklēšanas attiecībā uz ES iestāžu locekļiem, 2024. gada 12. novembris, https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/096b8633-17f2-49a0-9d04-480a92e9b624_en?filename=Opinion%2520on%2520OLAFs%2520power%2520-%2520IBOAs.pdf, un Nr. 1/2025, *OLAF* iekšējās izmeklēšanas attiecībā uz uzmācīgi aizskarošu izturēšanos ES iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās (ISBA), 2025. gada 6. februāris, https://supervisory-committee-olaf.europa.eu/document/download/0aaf5493-9be7-4538-a5c4-f1957b3d479a_en?filename=Opinion%201-2025.pdf.

jautājumos, kas skar, gan jautājumos, kas neskar ES finanšu intereses, savukārt citu ES ISBA locekļi netiek tām pakļauti.

d. Izmeklēšanas pilnvaras. *OLAF* piekļuve informācijai par bankas kontiem un darījumu reģistriem

Kopš *OLAF* regulas pēdējās pārskatīšanas 7. panta 3.a punktā *OLAF* ir piešķirtas īpašas izmeklēšanas pilnvaras, lai tas varētu piekļūt informācijai par bankas kontiem un darījumu reģistriem, ja tas nepieciešams tā veiktajā izmeklēšanā. Novērtējums apstiprina šā rīka efektivitāti, un tam ir bijusi izšķiroša nozīme daudzos izmeklēšanas gadījumā, jo tas ir sniedzis vērtīgus pierādījumus, kas ļauj efektīvi izsekot finanšu plūsmas un atklāt krāpnieciskas darbības. Sadarbība ar lielāko daļu dalībvalstu ir bijusi raita un efektīva.

Tomēr no novērtējuma izriet, ka *OLAF* regulas noteikumi, kas attiecas uz nosacījumiem, kuri piemērojami valstu kompetentajām iestādēm, vairākās dalībvalstīs tiek interpretēti atšķirīgi un ka dažas dalībvalstis liedz *OLAF* piekļuvi šai informācijai. Tas ietekmē *OLAF* regulas efektīvu un vienotu īstenošanu, kavējot *OLAF* spēju sekmīgi veikt izmeklēšanu un galu galā palīdzēt sasniegt Līgumā noteikto mērķi efektīvi aizsargāt ES finanšu intereses visā ES. Šā iemesla dēļ Komisija saskaņā ar LESD 258. pantu sāka vairākas pārkāpuma un pirmspārkāpuma procedūras par *OLAF* regulas 7. panta 3.a punkta piemērošanu.

e. Izmeklēšanas pilnvaras. Pārbaude, ko *OLAF* veic attiecībā uz privātām ierīcēm, kuras izmanto darba vajadzībām

OLAF regulas pēdējā pārskatīšanā tika precizētas un pastiprinātas *OLAF* izmeklēšanas pilnvaras piekļūt daļai informācijas un datiem, ko glabā privātās ierīcēs, kuras izmanto darba vajadzībām. Novērtējums apstiprina šā izmeklēšanas rīka augsto pievienoto vērtību nesenos izmeklēšanas gadījumos, jo tas palielina *OLAF* izmeklēšanas funkcijas efektivitāti.

Lai gan *OLAF* pilnvaras ir skaidri noteiktas tiesiskajā regulējumā un daudzos gadījumos *OLAF* spēja tās efektīvi īstenot, no novērtējuma izriet, ka jaunā noteikuma praktiskā īstenošana dalībvalstīs un ES ISBA ir bijusi nevienmērīga.

OLAF regulas 4. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka ES pārbaudēm iekšējā izmeklēšanā ir jānotiek saskaņā ar nosacījumiem, kas izklāstīti ES ISBA pieņemtajos lēmumos. Tāpēc inspekcijas metodes, kas saistītas ar privātām ierīcēm, aptuveni 70 ISBA var atšķirties, un līdz šim tikai viena ES ISBA ir pieņēmusi iekšēju lēmumu. Tas rada nenoteiktību attiecībā uz iekšējām izmeklēšanām.

Novērtējums raisa arī jautājumu par jēdzienu "ierīces", kurā tiktu ņemta vērā tehnoloģiju attīstība. Izmeklēšanas pilnvaru sasaistīšana tikai ar "fiziskām" ierīcēm varētu izslēgt

vērtīgu informāciju, ko glabā personīgajās pastkastītēs vai mākoņos, tādējādi radot bažas par to, vai *OLAF* rīki atbilst nākotnes prasībām. Novērtējumā arī konstatēts, ka šā rīka efektivitāte ārējā izmeklēšanā ir atkarīga no īstenošanas valstīs un mehānismiem sadarbībai ar dalībvalstu iestādēm.

f. Izmeklēšanas pilnvaras. Pienākums sadarboties ar *OLAF*

Iepriekšējā novērtējumā 2017. gadā tika norādīts, ka *OLAF* regula nenodrošina *OLAF* rīkus tā pilnvaru īstenošanai gadījumos, kad personas, uz kurām attiecas izmeklēšana, vai liecinieki atsakās sadarboties vai traucē, kas var ierobežot *OLAF* izmeklēšanas efektivitāti[26]. Šo trūkumu ir konstatējusi arī Uzraudzības komiteja[27].

Ar jaunākajiem Regulas grozījumiem uzņēmumiem tika noteikts nepārprotams pienākums sadarboties ar *OLAF* izmeklēšanas laikā, un līdzīgs pienākums ir iekļauts arī ES ISBA iekšējos lēmumos. Šo pienākumu var izpildīt, izmantojot arī privāta līguma klauzulas. Tomēr novērtējumā konstatēts, ka pašlaik attiecībā uz šo pienākumu nav piespiedu izpildes mehānisma, kas ļautu piemērot sankcijas vai sodus par neatbilstību.

g. Finanšu ieteikumu un līdzekļu atgūšanas pēcpārbaude

Novērtējums apstiprina, ka *OLAF* finanšu ieteikumi joprojām ir svarīgs ES finanšu interešu aizsardzības instruments. Tomēr pastāv atšķirība starp summām, ko ieteikts atgūt, summām, kas noteiktas kā atgūstamas, un summām, kas galu galā tiek atgūtas. Šī neatbilstība, ko uzsvērusi arī Revīzijas palāta[28], atspoguļo atgūšanas pienākumu sarežģīto sadalījumu starp Komisijas dienestiem, ES struktūrām un dalībvalstu iestādēm. Tāpēc izvērtējumā ir uzsvērts, ka nepilnības līdzekļu atgūšanā nav radušās tikai izmeklēšanas nepietiekamas efektivitātes dēļ, bet tās ir arī pašreizējo pēcpārbaudes mehānismu rezultāts visā krāpšanas apkarošanas ciklā.

Šajā kontekstā novērtējumā ir atzīmēti jaunākie pasākumi, kas veikti Komisijā, lai stiprinātu finanšu ieteikumu uzraudzību korporatīvā līmenī, citastarp izmantojot uzlabotas koordinācijas struktūras, kas apvieno attiecīgos dienestus, un būtiska loma ir *OLAF*. Šo pasākumu mērķis ir uzlabot pārredzamību, konsekvenci un pārskatatbildību

---

[26] Eiropas Komisija, Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Novērtējums par to, kā piemērota Regula (ES, *Euratom*) Nr. 883/2013", 2017. gada 2. oktobris, COM(2017) 589 final, 3. lpp., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52017DC0589.

[27] Uzraudzības komitejas Atzinums Nr. 2/2017, kas pievienots Komisijas Novērtējuma ziņojumam par to, kā tiek piemērota Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 883/2013 (19. pants), 16. lpp.

[28] Sk. ERP Īpašo ziņojumu 07/2024 "Komisijas sistēmas neatbilstoši veiktu ES izdevumu atgūšanai – iespējams atgūt vairāk un ātrāk", Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2024, 44. un 45. punkts; ERP īpašais ziņojums 01/2019 "Cīņa pret krāpšanu ES līdzekļu izlietojuma jomā – nepieciešama rīcība", Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2019, 105.–124. punkts; ERP Īpašais ziņojums 26/2025, 67.–76. punkts.

finanšu ieteikumu pēcpārbaudē Komisijā. Novērtējumā arī norādīts uz dažiem trūkumiem, kas saistīti ar pienākumu ziņot par ieteikumu īstenošanu, kur obligātā ziņošana saskaņā ar *OLAF* regulas 11. pantu attiecas vienīgi uz tiesu iestāžu ieteikumiem.

h. *AFCOS*

Novērtējums apstiprina, ka krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienestiem (*AFCOS*) ir izšķiroša nozīme *OLAF* un dalībvalstu iestāžu efektīvas sadarbības nodrošināšanā. Tomēr tas arī atklāj būtiskas atšķirības starp dalībvalstīm pilnvaru, resursu un darbības spēju ziņā. Pienākums iecelt *AFCOS* ir uzlabojis oficiālos sadarbības kanālus, taču dalībvalstīm atstātā plašā rīcības brīvība ir novedusi pie atšķirīgiem modeļiem un nevienmērīga snieguma. Tas ierobežo *AFCOS* potenciālo pievienoto vērtību valstu krāpšanas apkarošanas sistēmās un ES līmenī.

Ņemot vērā iepriekš minēto, novērtējumā uzsvērts, ka stratēģiskāka un konsekventāka pieeja *AFCOS* un skaidrība par: i) *AFCOS* pamatfunkcijām; ii) to stāvokli valsts administratīvajās struktūrās; iii) to ieguldījumu ātrā informācijas apmaiņā un iv) to palīdzība to kompetento valsts iestāžu noteikšanā, kuras nodarbojas ar ES budžeta pārvaldību (dalītā vai netiešā pārvaldība), un ieteikumu pēcpārbaudē varētu būt noderīga, lai nodrošinātu saskaņotāku un efektīvāku Savienības finanšu interešu aizsardzību visās dalībvalstīs.

i. Sadarbība ar pārējiem KAA dalībniekiem

OLAF regulā ir noteiktas *OLAF* pilnvaras iesaistīties strukturētā sadarbībā ar galvenajiem ES krāpšanas apkarošanas jomas dalībniekiem, jo īpaši *EPPO* (sk. a. iedaļu iepriekš), Eiropolu, *Eurojust* un Eiropas Revīzijas palātu (ERP).

Novērtējumā apstiprināts, ka *OLAF* regula nodrošina efektīvu, lietderīgu un saskaņotu tiesisko regulējumu *OLAF* sadarbībai ar Eiropolu un *Eurojust*, lai gan praksē to varētu vēl vairāk optimizēt. Tajā arī uzsvērta laba sadarbība ar ERP, kas ietver biežu informācijas apmaiņu, kuras rezultātā regulāri tika veikta *OLAF* izmeklēšana.

OLAF regulā nav atsauces uz jaunizveidoto Iestādi nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanai (*AMLA*), jo Regula ir pieņemta pirms Iestādes izveides, taču ir sākts darbs, lai sagatavotos oficiālai sadarbībai, izstrādājot darba kārtību, kas aptver stratēģiskās un operatīvās informācijas apmaiņu, tehnisko sadarbspēju un sadarbības mehānismus.

Turklāt *OLAF* loma ES finanšu interešu aizsardzībā pārsniedz tā izmeklēšanas pilnvaras un ietver galveno atbildību par krāpšanas apkarošanas politikas formulēšanu un

koordinēšanu ES līmenī[29]. Ikgadējā viedokļu apmaiņa ar *OLAF* ģenerāldirektoru, kas ieviesta ar *OLAF* regulas 16. panta 1. punktu, ir galvenais politiskais forums, kurā virzīt krāpšanas apkarošanas politikas prioritātes un saskaņot izmeklēšanas praksi ar politikas mērķiem.

4. Secinājumi

Novērtējums liecina, ka *OLAF* izmeklēšanas darbības laikposmā no 2020. līdz 2025. gadam ir saglabājušās nemainīgā līmenī, kopumā atspoguļojot darbības pastāvīgu efektivitāti un lietderību, ar sadarbības regulējumu, kas ļauj *OLAF* veikt efektīvu administratīvo izmeklēšanu. Tajā arī norādīts, ka ir iespējami uzlabojumi, jo īpaši attiecībā uz saziņu, informācijas apmaiņu un dažu procedūru vienkāršošanu. Izvērtējums apstiprina, ka, lai gan *OLAF* un *EPPO* pilnvaras ir skaidri noteiktas un pašreizējais regulējums ir ļāvis *OLAF* veikt efektīvu administratīvo izmeklēšanu un sniegt atbalstu *EPPO* krimināllizmeklēšanā, efektīvu un lietderīgu sadarbību un koordināciju starp *OLAF* un *EPPO* varētu vēl vairāk uzlabot, lai optimāli aizsargātu ES finanšu intereses.

Attiecībā uz *OLAF* izmeklēšanas pilnvarām izvērtējumā ir arī konstatētas jomas, kurās varētu gūt labumu no precizēšanas, piemēram, jautājumos, kas netieši saistīti ar ES finanšu interešu aizsardzību iekšējā izmeklēšanā, saistībā ar piekļuvi informācijai par bankas kontiem un darījumu reģistriem, kā arī "privātu ierīču, ko izmanto darba vajadzībām" definīcijā. *OLAF* finanšu ieteikumu izpildes pārbaude, tostarp attiecībā uz līdzekļu atgūšanu, joprojām ir svarīgs veids, kā aizsargāt ES budžetu. Visbeidzot, attiecībā uz sadarbību ar citiem dalībniekiem jānorāda, ka, lai gan pašreizējais tiesiskais regulējums ir saskaņots un efektīvs, pastiprināta *AFCOS* loma un sadarbība ar citiem krāpšanas apkarošanas dalībniekiem varētu radīt pievienoto vērtību.

Šie konstatējumi tiks izmantoti plašākās pārdomās saistībā ar pašlaik notiekošo Savienības KAA pārskatīšanu.

[29] Komisijas Lēmums 1999/352/EK, EOTK, *Euratom* (1999. gada 28. aprīlis), ar ko izveido Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), 20. lpp.